

Znalec: RNDr. Marek Sekerčák, evidenčné číslo: 915643, znalec v odbore - Ochrana životného prostredia, odvetvie - Odhad škôd v životnom prostredí, odvetvie - Ochrana prírody a krajiny, miesto výkonu činnosti - Kvetinová 1, 974 04 Banská Bystrica

Zadávatel': Prof. MUDr. Egon Kurča, Obchodná 130, 03061 Lipovec, Ladislav Velits, Nábrežie slobody 1874/5A, 02001 Púchov, Tibor Velits, Komenského 1642/23, 02001 Púchov, PharmDr. Zuzana Čemická, Rustaveliho 9544/15, 83106 Bratislava

Číslo spisu/objednávky: e-mailom zo dňa 7.8.2024

Z N A L E C K Ý P O S U D O K

Číslo 4/2024

Vo veci: Udržania funkčnosti GL42 – Laclavá, podľa platného RÚSES okresu Turčianske Teplice, zakreslená na časti parcely C-KN č. 253/20

Počet strán (z toho príloh): 16 (7)

Počet vyhotovení: 4

I. Úvod

1. Úloha znalca a predmet znaleckého skúmania

Úlohou znaleckého posudku je GL42 – Laclavá, podľa platného RÚSES okresu Turčianske Teplice, zakreslená na časti parcely C-KN č. 253/20. Teda definovanie jej aktuálnej funkčnosti a definovanie možného vplyvu plánovanej výstavby rodinných domov v jej okolí na ňu. Následne je predmetom znaleckého skúmania návrh možných opatrení v rámci projektu realizácie výstavby rodinných domov v obytnom súbore „JURK“ – Abramová, časť Laclavá, pozostávajúcej z 34 rodinných domov umiestnených na parcelných číslach C-KN č. 253/20, 253/6, 252, 253/41, 255/2, 316/10, 251, 253/21, 253/39, 253/40, 255/11, 316/9, 316/16.

2. Účel znaleckého posudku

Zistenie vplyvu výstavby na menovanú genofondovú lokalitu GL42 – Laclavá. Návrh možných opatrení na minimalizáciu identifikovaných vplyvov.

3. Dátum, ku ktorému je znalecký posudok vypracovaný

9/2024

4. Podklady na vypracovanie znaleckého posudku

- Chránené územia: © ŠOP SR, 2023
- Ortofotomozaika: © GKÚ, NLC, r. 2017
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Turčianske Teplice, Esprit, 2013 (Schválené OU Turčianske Teplice rozhodnutím č. OU-TR-OSZP-2015/000022 z 30.10.2015)
- Dokumentácie k žiadosti o územné rozhodnutie pre obytný súbor JURK – Abramová, časť Láclava, IBV 34 RD – technická infraštruktúra, A.R.K. ateliér, s.r.o. Okrová 5, 010 03 Žilina, 2024

5. Použité predpisy a literatúra

- Šuvada R. (ed.), (2023): Katalóg biotopov Slovenska. Druhé, rozšírené vydanie. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 511 pp.
- Stanová, V. & Valachovič, M. (2002): Katalóg biotopov Slovenska. – Daphne, Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 pp.
- Dostal, J. & Červenka M. (1991): Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín I. – Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 776 pp.
- Dostal, J. & Červenka M. (1992): Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín II. – Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 779 pp
- Vyhláška MŽP SR č. 170/2021 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

- Eliáš, P. jun., Dítě, D., Kliment, J., Hrivnák, R. & Feráková, V. (2015): Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). *Biologia* 70(2): 218–228 p.
- Danko Š., Darolová A. & Krištín A. (2002): Rozšírenie vtákov na Slovensku. – VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 688 pp.
- Svenson L. (2012): Ptáci Evropy, severní Afriky a Blízkého východu. – 2.opravené a rozšírené vydání, Nakladatelství Ševčík, Plzeň, 448 pp.
- Demko M., Krištín A. & Pačenovský S. (2014): Červený zoznam vtákov Slovenska. – SOS/BirdLife Slovensko, Bratislava, 52 pp.
- Rybanič R., Šutiaková T. & Benko Š., eds. (2004): Významné vtáčie územia na Slovensku. Územia významné z pohľadu Európskej únie. – Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku, Bratislava, 219 pp.
- Klejdus J. & Vačkař J. (2016): Ptáci a stromy. Vyd. Julius Klejdus & vyd. CENTA, Brno, 304 pp.
- Klejdus J. (2018): Ptáci v akci aneb kniha o chování ptáků. Vyd. Julius Klejdus & vyd. CENTA, Brno, 552 pp.
- Šťastný K. & Krištín A. (2021) Vtáky Česka a Slovenska, Ottovo nakladatelství, Praha, 568 pp.

II. Posudok

Predmetom znaleckého posudku je na základe obhliadky miesta a jeho okolia definovať funkčnosť a ekologický význam genofondovej lokality GL42 – Laclavá, vymedzenej podľa platného RÚSES okresu Turčianske Teplice, zakreslená na časti parcely C-KN č. 253/20. Rovnako je potrebné definovať možnosti ovplyvnenia, či neovplyvnenia realizáciou výstavby rodinných domov v obytnom súbore „JURK“ – Abramová, časť Laclavá danej genofondovej lokality a následne navrhnúť prípadne opatrenia na ich minimalizáciu.

Genofondová lokalita ako prvok územného systému ekologickej stability (ÚSES) nie je definovaná zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov. Na základe metodických pokynov na vypracovanie dokumentov RÚSES (SAŽP, 2014), schválených Ministerstvom životného prostredia SR v roku 2015, sú genofondovo významné lokality definované ako ostatné ekostabilizačné prvky, ktoré predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej (pôvodnej, domácej) biodiverzity.

Genofondová lokalita GL42 – Laclavá, je v rámci RÚSES okresu Turčianske Teplice definovaná ako lesík s viacerými druhmi stromov a krovín s hniezdením myšiarky ušatej (*Asio otus*), sokola myšiara (*Falco tinnunculus*), krkavca čierneho (*Corvus corax*), vrany popolavej (*Corvus cornix*), drozda čvíkotavého (*Turdus pilaris*) a s úkrytmi poľovnej zveri: srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*).

Z vyššie uvedených druhov sú v zmysle prílohy č. 5 k vyhláške č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, chránené všetky druhy okrem srnca hôrneho a zajaca poľného.

Je teda možné konštatovať, že táto genofondová lokalita GL42 – Láclava, je územím s výskytom chránených druhov fauny (vyššie uvedených druhov vtákov).

Myšiarka ušatá (*Asio otus*), tento druh sovy obýva v Európe rôzne, väčšinou lesnaté typy územia do nadmorskej výšky 2 750 m. Uprednostňuje lesnatú krajinu, s otvorenými plochami, ktoré jej poskytujú dobrú potravnú ponuku (drobné cicavce – myši). Zriedkavejšie hniezdi aj v urbánných typoch prostredia v blízkosti ľudských sídiel, parkoch a pod.

Na Slovensku hniezdi predovšetkým v nižších a stredných polohách, vyskytuje sa aj v predhoriach niektorých pohorí do výšky 800 m n. m.. Biotop na hniezdenie tvorí stromami riedko porastená otvorená krajina, lesné okraje, vetrolamy, háje, parky či mestská zeleň. V agrárnej krajine obsadí aj búdky, pokiaľ nie je dostatok možnosti na hniezdenie. Hniezdeniu tohto druhu možno napomôcť aj vyvešianím polobúdok. Myšiarka ušatá je u nás čiastočne stála a prelietavá, v menšej miere i sťahovavá. Početnosť súvisí s dostupnosťou potravy. V červenom zozname vtákov Slovenska evidovaný ako menej dotknutý druh.

Sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), v Európe široko rozšírený, hniezdi takmer všade okrem Islandu. Obýva širokú škálu habitatov (typov prostredí), od prirodzených až po intravilány miest. Vyhýba sa len súvislým lesným porastom. Na území Slovenska hniezdi takmer všade, až do nadmorskej výšky 1650 m n. m.. U nás žijúce jedince sú z časti sedavé (nesťahovavé), to hlavne v meste a z časti sťahovavé. Sokol myšiar je u nás druhým najbežnejším dravcom, dáta o jeho početnosti sú ale málo spoľahlivé. Na hniezdenie využíva okrem prirodzených miest aj hniezdne búdky či hniezdne podložky. V červenom zozname vtákov Slovenska evidovaný ako menej dotknutý druh.

Krkavec čierny (*Corvus corax*), hniezdi takmer v celej Európe okrem Luxemburska a Malty. Na Slovensku sa vyskytuje od nížin až po horské oblasti do nadmorskej výšky 1950 m n. m.. Nehniezdi len na väčšej časti Podunajskej nížiny. Potravu tvoria menšie stavovce a kadávery (uhynuté jedince) v rôznych ekosystémoch, preto má nezastupiteľné miesto v krajine. Hniezdi na stromoch, skalách, ale aj na kovových stožiaroch. Početnosť druhu jednak ovplyvňuje dostupnosť potravy, ale aj umelá regulácia zaradením do kategórie poľovnej zveri. V červenom zozname vtákov Slovenska evidovaný ako menej dotknutý druh.

Vrana popolavá (*Corvus cornix*), obýva svetlé lesy, vrchoviská, lesnaté brehy, remízky v poľnohospodárskej krajine a veľké mestské parky. Na Slovensku stály druh (nesťahovavý). Je to všežravý druh, vyberá hniezda iných vtákov, živí sa aj odpadkami, či kadávermi (uhynutými jedincami). Živí sa ale aj hmyzom či inými bezstavovcami na poliach. Hniezda si stavia z vetvičiek v korunách stromov, zvyčajne sú dobre ukryté. V červenom zozname vtákov Slovenska evidovaný ako menej dotknutý druh.

Drozd čvíkotavý (*Turdus pilaris*), hniezdi prakticky na celom strednom a východnom Slovensku, z časti aj na západnom Slovensku. Hniezdnym prostredím je široké spektrum biotopov a to najmä brehové porasty, staré sady, fragmenty svetlých listnatých a ihličnatých lesov a ich okraje. Hniezdi ale aj v urbánnom prostredí (mestách a obciach). Hniezdi do nadmorskej výšky 1 000 m n. m.. Ostáva tu aj v zimnom období a patrí k charakteristickým druhom zimnej krajiny. Potravu tvoria bobule a semená rastlín. Nepatrí u nás medzi ohrozené druhy. V červenom zozname vtákov Slovenska evidovaný ako menej dotknutý druh.

Jarabica poľná (*Perdix perdix*), je typickým obyvateľom kultúrnej stepi, najradšej osídľuje polia rozdelené menších prvkov s rôznymi plodinami. Rozšírená je prakticky na celom území Slovenska do 800 m n. m.. Po rapidnom poklese početnosti v 70 rokoch je aktuálne rastúci trend populácie tohto druhu, ktorý je spojený so znižovaním intenzity poľnohospodárskej činnosti.

Je to stály vták (nesťahovavý). Hniezdi na zemi, živý sa listami a semenami. V červenom zozname vtákov Slovenska evidovaný ako silne ohrozený druh.

Aktuálny stav genofondovej lokality bol preverený opakovanými návštevami lokality v 5/2024 až 8/2024. Na lokalite sa vyskytuje 41 kusov listnatých a ihličnatých stromov, rôzneho veku a rôzneho zdravotného stavu. Niektoré stromy vykazujú známky poškodenia vo forme dutín, či preschnutia koruny. Čo priamo ovplyvňuje aj ich ekologický význam pre vyššie uvedené druhy vtákov. Podrast je tvorený ruderalnými druhmi rastlín, bez krovinovej vegetácie. Na základe ekologických nárokov vyššie uvedených druhov vtákov, aktuálneho stavu porastu lokality a realizovaných obhliadok, je možné konštatovať, že genofondová lokalita GL42 – Láclava je aktuálne potencionálnym hniezdnym biotopom pre jedince druhov myšiarka ušatá (*Asio otus*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), krkavec čierny (*Corvus corax*), vrana popolavá (*Corvus cornix*), drozd čvikeťavý (*Turdus pilaris*) a ďalšími druhmi vtákov.

Aktuálny stav lokality vykresľujú aj nižšie uvedené fotografie.

Obrázok 1: Pohľad na GL-42 Láclava z východnej strany

Obrázok 2: Pohľad na časť GL-42 Láclava z južnej strany

Obrázok 3: Pohľad na centrálnu časť GL-42 Láclava

Obrázok 4: Pohľad na GL-42 Láclava zo západnej strany

Plánovaná výstavba 34 rodinných domov v obytnom súbore „JURK“ – Abramová, časť Laclavá, tak ako je zadefinovaná v dokumentácii pre územné rozhodnutie s názvom „OBYTNÝ SÚBOR "JURK" - ABRAMOVÁ, ČASŤ LACLAVÁ, IBV 34 RD - TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA“ zasahuje do časti genofondovej lokality.

Pre potreby výstavby bude potrebné asanovať (vyrúbať) 18 samostatne stojacich stromov, či jeden kmeň z dvojkmene, ktoré sú prevažne v zlom zdravotnom stave. Tak ako je znázornené na situácii z dendrologického posudku (príloha 3 tohto znaleckého posudku), ktorý je súčasťou dokumentácie pre územné rozhodnutie, sú to stromy označené číslom 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11

– jeden z dvojkmeňa, 13, 20, 21, 22, 34, 35, 36, 37, 40. Väčšina stromov v centrálnej časti genofondovej lokality zostane zachovaná a bude ošetrovaná. Zo zvyšnej časti genofondovej lokality bude v rámci tohto obytného súboru vytvorený park s doplnením odparovacieho jazierka. Park bude otvorený z južnej strany do intenzívne poľnohospodársky využívannej krajiny tak ako je tomu doteraz. Tým zostane z časti zachované prepojenie genofondovej lokality GL – 42 Láclava z okolitým prostredím. Zachovaná časť genofondovej lokality GL – 42 Láclava je znázornená v prílohe 1 tohto znaleckého posudku.

Z pôvodnej veľkosti genofondovej lokality GL – 42 Láclava, ktorá je cca 6700 m² zostane zachovaná časť o plošnom výmere cca 4000 m², ktorá je ale ekologicky najhodnotnejšia aj teraz z pohľadu ekologickej funkčnosti ako potencionálneho hniezdneho biotopu pre vyššie uvedené druhy vtákov.

III. Záver

Po preštudovaní všetkých potrebných dokumentov, realizovaní terénneho prieskumu v mesiacoch máj, jún, august 2024 bolo možné odpovedať na otázky zadané v objednávke. Za každou otázkou je uvedená odpoveď, radené sú rovnako ako v objednávke.

1. Akú funkciu plní genofondová lokalita (GL42 – Laclavá, podľa platného RUSES okresu Turčianske Teplice, zakreslená na časti parcely C-KN č. 253/20) v danom priestore/posudzovanej lokalite v súčasnosti?

Genofondová lokalita aktuálne na základe opakovaného prieskumu v roku 2024 a aktuálneho stavu plní funkciu potencionálneho hniezdneho biotopu pre niektoré vtáčie druhy. Prieskumom lokality nebolo potvrdené hniezdenie ani jedného z vyššie uvedených vtáčích druhov na lokalite. S aktuálnym porastom s absenciou krovinej vegetácie neplní ani funkciu úkrytového biotopu pre vyššie uvedené druhy poľovnej zveri. Menované druhy sa môžu na lokalite občasne vyskytovať.

2. Ako bude funkčnosť GL42 – Laclavá ovplyvnená navrhovanou činnosťou, teda obytným súborom „JURK“ – Abramová, časť Laclavá, pozostávajúcej z 34 rodinných domov umiestnených na parcelných číslach C-KN č. 253/20, 253/6, 252, 253/41, 255/2, 316/10, 251, 253/21, 253/39, 253/40, 255/11, 316/9, 316/16?

Výstavba a prevádzka obytného súboru „JURK“ – Abramová, časť Láclava zaberie 40 % územia genofondovej lokality, no jej centrálna časť so stromovým porastom zostane prakticky zachovaná. Odstránia sa len niektoré jedince stromov, ktoré sú aj v nevyhovujúcom zdravotnom stave. Funkcia potencionálneho hniezdneho biotopu pre vyššie uvedené vtáčie druhy zostane zachovaná. Prítomnosť ľudských obydlií pre tieto vyššie uvedené vtáčie druhy nepredstavuje výrazný problém.

3. Nachádzajú sa v blízkom okolí (do 2 km) lokality podobného ekologického významu/funkčnosti ako je uvedené pri GL42 – Laclavá v bode 1?

Približne 1 100 m južne od GL42 – Láclava je v okolí rieky Turiec pomerne široký brehový porast s dobre vyvinutou stromovou etážou, krovinovou etážou v okolí s extenzívne a intenzívne obhospodarovanými poliami. Aktuálny stav je dokladovaný fotodokumentáciou, ktorá je prílohou 2 tohto znaleckého posudku.

900 m na sever sa nachádzajú dva samostatné izolované porasty zmiešaného lesa rovnako s dobre vyvinutou stromovou a krovinovou etážou uprostred intenzívne obhospodarovaných polí. Aktuálny stav týchto lokalít je dokladovaný fotodokumentáciou, ktorá je prílohou 2 tohto znaleckého posudku.

1 200 m na SV od GL42 – Láclava sa nachádzajú rovnako ďalšie dva samostatné lesné celky s dobre zapojenou stromovou a krovinovou etážou v okolí s intenzívne aj extenzívne obhospodarovanými poliami. Aktuálny stav týchto lokalít je dokladovaný fotodokumentáciou, ktorá je prílohou 2 tohto znaleckého posudku.

Všetky uvedené lokality sú väčšie a kompaktnější ako je GL42 – Láclava. Tým že obsahujú aj krovinový porast predstavujú aj dobrý úkrytový biotop pre poľovnú zver, ktorej je podľa pobytočných znakov v ich okolí pomerne hojná. Z ekologického hľadiska sú lepšími biotopmi pre hniezdenie a úkryt vyššie uvedených druhov ako je samotná GL42 – Láclava.

4. Pokiaľ je to možné, navrhnete opatrenia na zmiernenie vplyvov navrhovanej činnosti na GL42 – Láclava.

Dobрым opatrením na podporu hniezdenia niektorých vyššie uvedených druhov vtákov v samotnej genofondovej lokalite, ako aj v blízkom okolí je rozmiestenie vhodných búdok a polobúdok pre vtáky v počte 10 ks v okruhu 2 km od dotknutej lokalita GL42 – Láclava.

Ďalším opatrením, je dosadenie krovinovej etáže vhodnými pôvodnými drevinami v samotnej GL42 – Láclava na časti lokality, ktorá zostane zachovaná, čím sa zvýši ekologická hodnota biotopu o ďalšie hniezdne a úkrytové možnosti.

K vyššie uvedenému je potrebné ešte skonštatovať, že genofondová lokalita GL42 – Láclava nepredstavuje v širšom okolí z ekologického hľadiska nič výnimočné. Podobných lokalít na hniezdenie a úkryt je v okolí dostatok. Je ale potrebné tiež povedať, že každá takáto lokalita je v agrárnej krajine cenná a je potrebné ju zachovať. V navrhovanom rozsahu na zachovanie v zmysle vyššie uvedenej dokumentácii pre územné rozhodnutie s názvom „OBYTNÝ SÚBOR "JURK" - ABRAMOVÁ, ČASŤ LACLAVÁ, IBV 34 RD - TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA“ bude stále poskytovať hniezdne možnosti pre druhy vtákov, ktoré sú uvedené pri tejto lokalite v rámci RÚSES. Dosadením krovinovej vegetácie bude predstavovať aj dobrý úkryt pre poľovnú zver ako je srnec, zajac a možno aj už menovanú jarabicu poľnú. Významný vplyv na vyššie uvedené chránené druhy sa teda nepredpokladá.

Prílohy

1. Mapa umiestnenia obytného súboru „JURK“ voči GL42 – Láclava
2. Fotodokumentácia
3. Situácia dendrologický prieskum

IV. Znalecká doložka

Znalecký posudok som vypracoval ako znalec zapísaný v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, ktorý vedie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v odbore - Ochrana životného prostredia, odvetviach - Odhad škôd v životnom prostredí, Ochrana prírody a krajiny, pod evidenčným číslom 915643.

Znalecký posudok je zapísaný v denníku pod číslom 4/2024.

Zároveň vyhlasujem, že som si vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku.

.....